

ಡಾ.ವಿನೋದ ಭಟ್ಟಿ

ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ವಾಚಸ್ಪತಿಗಳಾದರೂ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ
ಬಡವರು!

8: ಪದ-ಅರ್ಥ-ಭಾವನೆ ಸಮುಚ್ಚಯ

ಸಂಗಾತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೋದವರ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಅದನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸೋಣ.

ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರ ವಾದ ವಿವಾದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಲವಾರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನನ್ನ ಆಚ್ಛರಿಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂತು.

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅಥವಾ ಅನುಭವವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಕೆಲವು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆಯೇ? ಈ ಅನಿಸಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಚಾರಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅದರ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾವನೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ- ಅಥವಾ ಮೊದಲು ಭಾವನೆ, ನಂತರ ವಿಚಾರ ಬರಬಹುದು. ಭಾವನೆ-ವಿಚಾರದ ಜುಗಲಬಂದಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತ ರಾಗ ಶುರುಮಾಡಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ನಾವು ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ವಾಹಕವೇ ಪದಗಳು.

ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಚಾರ-ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡ ಪದಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆಯೇ? ಆಗಲೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರುವುದು!

ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಾಚಸ್ಪತಿಗಳು, ಆದರೆ ಭಾವನಾಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಬಡವರು. ಒಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದ ವಿವಿಧರೂಪದ ವಿಚಾರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾಕೆ? ನಾವು ವಾಚಾಳ ತರ್ಕಪಂಡಿತರೇ ವಿನಾ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಲ್ಲ. (ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅವಮಾನವೆಂಬಂತೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಚಿವುಟಿಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ನೋಡೋಣ.) ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳಿವೆಯೇ (ಉದಾ. ನೀರು = ಅಂಬು, ಜಲ, ವಾರಿ, ಉದಕ, ತೀರ್ಥ...) ವಿನಾ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲ; ಇದ್ದರೂ ಬಳಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಆರೋಚನೆ ಹಾಗೂ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪದಗಳನ್ನೇ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಸಾಕಾಗದಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದರ ಬದಲು ಇತರರಿಂದ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ (projection). ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದು ಸಲ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರ್ಗ ನನ್ನೆದುರಿನ ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ:

ಅವನು ನನಗೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡೋದನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ (ತಿರಸ್ಕೃತ). ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಿಲ್ಲ (ಆತಂಕ). ನನಗೆ ತಡಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ (ಮನೋವೇದನೆ). ಅವನು ನನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಲಿ? (ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಯ) ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ (ಆರ್ತ). ಅವನು ಒಂಥರಾ ನಕ್ಕ (ವ್ಯಂಗ್ಯ). ನನಗೂ ಒಂಥರಾ ಆಯ್ತು (ಸಂಕಟ). ನಾನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳೇಬಿಟ್ಟೆ (ಎದುರಾಟ). ಅವನು ನನಗೆ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ಏನೇನೋ ಅಂದ (ಆರೋಪಿಸು). ನನಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು (ದಿಗ್ಭ್ರಮಿಸು). ನಾನು ಹಾಗೇದ್ದೀನಾ, ಇಲ್ಲವಲ್ಲ (ಆತ್ಮಶಂಕೆಗೊಳಗಾಗು)? ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೇಕೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ (ಅಪನಂಬಿಕೆ) ಅಂದೆ...

ಅರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲ?

ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಡಿತ ಇರುವವರಾದರೆ ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಕೇಳುಗರಿಗೇ ಭಾವನೆಯ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಆಡಲೂ ಆಗದ, ಅನುಭವಿಸಲೂ ಆಗದ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ, ಅತ್ತೆ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕತ್ತೆ ಕೊಡುವಾಗ ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ: ನಿಮ್ಮ ಪತಿ ಅತ್ತೆ, ಮೈದುನ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅನುಕಂಪ ಇರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಆಕೆ ಯೋಚಿಸಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು: ಡಾಕ್ಟರ್, ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದು ಹೇಗಿದೆ ಗೊತ್ತೆ? ಸಗಣೆಯನ್ನು ಮೂರು ಸಮಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಹಾಗಿದೆ!

ಇನ್ನು, ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ? ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಭಾವನೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಹಲವಾರು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ - ಅನ್ನದಿಂದ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪುಲಾವ್, ಟೊಮೆಟೋ ಭಾತ್, ಪುಳಿಯೋಗರೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೇಜಾರು ಎಂಬ ಪದವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. (ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆ ಕೆಟ್ಟೆನ್ನಿಸುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.) ಬೇಜಾರನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ನೀವೇ ನೋಡಿ:

- ★ ಮಳೆಗಾಲದ ಭಾನುವಾರವೆಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದು ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಬೇಸರ)
- ★ ಪ್ರೀತಿಸಿದವರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ? ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಪರಿತ್ಯಕ್ತ ಭಾವ, ವೃಥೆ)
- ★ ಬೇಕೆಂದೇ ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಕೃತ್ಯದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ)
- ★ ಸ್ನೇಹಿತ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಗಾರ ಎಂದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನರ್ಹ)
- ★ ಆತ್ಮೀಯರೊಬ್ಬರು ತೀರಿಹೋದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ದುಃಖ)
- ★ ಅಪರಿಚಿತನೊಬ್ಬ ನಿಮ್ಮಮೇಲೆ ಏರಿಬಂದು ಅವಾಚ್ಯ ಪದ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಕೋಪ)
- ★ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಬೇಡವೆಂದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಕೀಳರಿಮೆ)
- ★ ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸುದ್ದಿ ಓದಿದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ವ್ಯಗ್ರ)
- ★ ಸಂಗಾತಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಇರಬೇಕಾದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಒಂಟಿತನ)
- ★ ಹೆತ್ತವರು ನಿಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ನಿಮಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಭಾವ)
- ★ ಸುಭದ್ರ ಯೋಜನೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ತಲೆಕೆಳಗಾದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಆಘಾತ)
- ★ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಿಹೋಗಿ ಮೈಯಿಂದ ಕೊಳಕು ವಾಸನೆ ಬಂದಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಜಿಗುಪ್ಸೆ)
- ★ ಮಾಡಬಾರದ್ದು ಎಂದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಆಸೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಭಾವ)
- ★ ನಾಲ್ಕು ಜನರೆದುರು ಭೇ ಧೂ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಾಗ? ತುಂಬಾ ಬೇಜಾರಾಯಿತು (ಅವಮಾನಿತ)

(ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಭಾವ ಹಾಗೂ ಅವಮಾನ ಇವೆರಡು ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಬೇವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನವೇ ಬೇಕಾದೀತು.)

ಹಾಗಾಗಿ, ಭಾವನೆಯ ಬಡತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ನಾವು ಪರಿಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬೇಸರದ ಬದಲು ಬೋರ್, ಅಸಮಾಧಾನದ ಬದಲು ಅಪ್‌ಸೆಟ್, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯ ಬದಲು ಕನ್‌ಫ್ಯೂಸ್, ದ್ವೇಷದ ಬದಲು ಹೇಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಐಲವ್‌ಯು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮಜಾ ನಮಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ!

ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಭಾವನೆಗಳ ವಿವರ ಇರುವ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗೆ ಬಂದ ಆಪ್ತ ಸಲಹೆಗಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ವಿಚಾರ-ಭಾವನೆಗಳ ತಾಕಲಾಟ ಕುರಿತು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಯೋಣ.

ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಖೀ ದಾಂಪತ್ಯ ವಿಭಾಗ, ನಂ. 75, ಎಂ. ಜಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು 1ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ. ದಾಂಪತ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಸಹಾಯವಾಣಿ 8494944888 ಗೆ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 2ರಿಂದ 4ರ ತನಕ ಕರೆಮಾಡಿ.